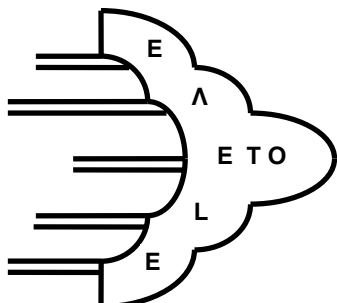

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Επιδαύρου & Αρτέμιδος 6, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
Τηλ.: 010-8042313, 010-6118986, 010-6875487
Τηλεομ.: 010-8068299, 010-8042385
Ηλ.Ταχ.: valeonti@otenet.gr
Ιστότοπος: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.54 Μάιος-Ιούνιος 2002

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

9^η Γενική Συνέλευση

Την Τετάρτη 24 Απριλίου 2002 πραγματοποιήθηκε η 9^η Γενική Συνέλευση της ΕΛΕΤΟ στο φιλόξενο Αμφιθέατρο του Γενικού Χημείου του Κράτους (ΓΧΚ). Στον ίδιο χώρο διεξάγονται οι Γενικές Συνελεύσεις τα τελευταία έτη, ύστερα από ενέργειες του εκλεκτού μέλους μας και πρώην Γενικής Διευθύντριας του ΓΧΚ Αγγελικής Ασημακοπούλου.

Η 9^η Γενική Συνέλευση είχε προβλεφθεί να είναι Καταστατική, όπως είχε αναγγελθεί (ορόγραμμα αρ.53). Δυστυχώς, δεν επιτεύχθηκε η απαιτούμενη αυξημένη απαρτία για αναθεώρηση του Καταστατικού της ΕΛΕΤΟ και γι' αυτό η 9^η Γενική Συνέλευση περιορίστηκε σε ετήσια τακτική.

Στην 9^η Γενική Συνέλευση εκλέχθηκε πρόεδρος της ο Παναγιώτης Βαρλάς, ο οποίος, όπως πάντοτε όταν προεδρεύει, άσκησε άψογα τα καθήκοντά του. Πρακτικογράφοι εκλέχθηκαν η Έλενα Μάντζαρη και η Κυριακή Κουρούνη.

Ο πρόεδρος του ΔΣ της ΕΛΕΤΟ Βασίλης Α. Φιλόπουλος παρουσίασε τον ετήσιο απολογισμό των πεπραγμένων του ΔΣ, με τον οποίο καταδείχθηκε η συνέχιση της ανοδικής πορείας της ΕΛΕΤΟ. Στο εξεταζόμενο έτος επιτεύχθηκε η λειτουργία Γραφείων στο κτίριο του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, τα οποία εξοπλήθηκαν με άρτιο ηλεκτρονικό εξοπλισμό. Ανάμεσα στις διάφορες δραστηριότητες της ΕΛΕΤΟ, κορυφαία εκδήλωση ήταν η πραγματοποίηση με εξαιρετική επιτυχία του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία». Οι ανακοινώσεις που έγιναν σ' αυτό εκδόθηκαν σε καλαίσθητο βιβλίο.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του Γενικού Επιστημονικού Συμβουλίου (ΓΕΣΥ), Κώστας Βαλεοντής, παρουσίασε τον απολογισμό εργασιών Ορολογίας. Αναφέρθηκε στη δράση του ΓΕΣΥ, των Συλλογικών Μελών και των Ειδικών Ομάδων στην εξέταση/παραγωγή όρων σε διάφορους τομείς. Σημαντικότερο θέμα ήταν η ολοκλήρωση του έργου EDIC 9909 με την εκπόνηση όρων για την ευρωπαϊκή τράπεζα όρων Eurodicautom.

Η Ταμίας Άννα Λάμπρου-Γκόνου παρουσίασε τον οικονομικό απολογισμό του έτους 2001 και τον προϋπολογισμό του 2002, και ο πρόεδρος της Ελεγκτικής Επιτροπής Κώστας Ριζιώτης διάβασε την έκθεσή της.

Η γενική Συνέλευση ενέκρινε ομόφωνα τα παραπάνω.

B.A.Φ.

5^ο Παγκόσμιο Γλωσσικό Συνέδριο

Το τριήμερο 9-13 Μαΐου 2002 πραγματοποιήθηκε στην Καβάλα το 5^ο Παγκόσμιο Γλωσσικό Συνέδριο. Κύριος διοργανωτής του Συνεδρίου ήταν ο ΟΔΕΓ Καβάλας και «ψυχή» του Συνεδρίου η πρόεδρος του Τασούλα Καμπουριδίου.

Το Συνέδριο είχε θέμα τη διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας στις χώρες όλου του Κόσμου και σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Έγιναν 35 ανακοινώσεις με συμμετοχή πλήθους συνέδρων, όπου παρουσιάστηκε η κατάσταση της Ελληνικής Γλώσσας τόσο στις γειτονιάζουσες με την Ελλάδα χώρες (Σερβία, Βουλγαρία, κ.ά.) όσο και σε δυτικές χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Αγγλία κ.ά.). Συνολικά εκτέθηκε η κατάσταση της γλώσσας μας σε 15 χώρες. Ο πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ έκανε ανακοίνωση με θέμα «Συνέχιση του ρόλου της Ελληνικής Γλώσσας παγκοσμίως».

Πρέπει να αναφερθεί η εξαιρετική οργάνωση του Συνεδρίου και οι παράλληλες εκδηλώσεις, όπως Έκθεση για τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες, τελετή αποκαλυπτηρίων μνημείου για τον Μ. Αλέξανδρο, επίσημο δείπνο και εκδρομές.

Τα Πρακτικά του 5^{ου} Συνεδρίου θα εκδοθούν από τον ΟΔΕΓ Καβάλας.

B.A.Φ.

Συνέδρια / Σεμινάρια

1. Μην ξεχάσετε το Διεθνές Συνέδριο «Μεταφράζοντας στον 21^ο αιώνα: τάσεις και προοπτικές»: Θεσσαλονίκη 27-29 Σεπτ. 2002 (Πληροφορίες: www.frl.auth.gr/trad2002.htm)
2. Το Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Terminology And Translation In XXI Century» θα γίνει στο Omsk της Ρωσίας, 26-28 Ιούν. 2002 (Πληροφορίες στην ΕΛΕΤΟ)
3. Η Θερινή Ακαδημία Ορολογίας (με χορηγούς τους φορείς Infoterm, IITF, GTW και EAFI) θα λειτουργήσει στη Βιέννη 12-16 Αυγούστου 2002 (Πληροφορίες-εγγραφές: <http://www.univie.ac.at/science-archives/TSA2002/>)
4. Το Συνέδριο Γλωσσικών Τεχνολογιών LangTech 2002 θα γίνει στο Βερολίνο 26 & 27 Σεπτεμβρίου 2002 (Πληροφορίες: <http://www.lang-tech.org>)
5. Το 2^ο Διεθνές Συνέδριο "Terminology" and Translation from the Multilingual Point of View θα γίνει στη Ρίγα της Λετονίας στις 21-25 Οκτωβρίου 2002
6. Το Συνέδριο TAMA South Africa 2003 (Terminology in Advanced Management Applications) θα γίνει στην Πρετόρια 17-21 Φεβρουαρίου 2003.

OROGRAMMA No 54, May-June 2002, ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Sokrati Tsakona 5 & Iatridi

GR-152 36 PENTELI GREECE

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λάβαμε – και ευχαριστούμε – τα ακόλουθα:

Περιοδικά:

- **Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση**, τεύχ.776, Μάρτ. 2002, τεύχ.777, Απρίλ. 2002, . τεύχ.778, Μάι. 2002.
- **Χρονικά**, φύλλο 177, Ιαν.-Φεβ.2002, φύλλο 178, Μάρτ.-Απρίλ.2002
- **Η Γλώσσα μας**, Αρ.φύλ. 109, Ιαν.-Φεβ. 2002.
- **Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία**, τεύχ. 28, Ιαν.-Φεβ. 2002.
- **Ελληνική Διεθνής Γλώσσα**, τεύχ. 48 Οκτ.- Νοέ. –Δεκ. 2001.

Τα προπαροξύτονα, πολυσύλλαβα ή σύνθετα, και η γενική

1 μορφότυπου ή μορφοτύπου;

Ασχολούμαστε και πάλι με το πρόβλημα που είχαμε θίξει στο Ορόγραμμα αρ.44 (Γωνιά του ΓΕΣΥ) όχι μόνο για τον τονισμό της γενικής του συγκεκριμένου όρου, όσο για να επισημάνουμε πληρέστερα τη χρησιμότητα εφαρμογής του σχετικού κανόνα στην Ορολογία. Είχε, λοιπόν, τεθεί θέμα σχημά με την εφαρμογή του κανόνα της γραμματικής στον τονισμό της γενικής «**μορφοτύπου**» του όρου «**μορφότυπο**» (αγγλ. **format**).

Γεγονός είναι ότι στους σχετικούς κανόνες της η σχολική Νεοελληνική Γραμματική είναι ασαφής, αφού: α) για τα **προπαροξύτονα** αρσενικά ουσιαστικά σε **-ος** αναφέρει «**συλλήβδην**» ότι στη γενική του ενικού «**φυλάγουν τον τόνο στην προπαραλήγουσα οι πολυσύλλαβες και οι λαϊκές λέξεις**», ενώ στη γενική πληθυντικού «**φυλάγουν τον τόνο στην προπαραλήγουσα τα σύνθετα καθώς και τα κύρια ονόματα ανθρώπων**» (δηλαδή στη γενική πληθυντικού αλλάζει ο κανόνας;) και β) στα ουδέτερα δεν δίνει ρητό κανόνα, αλλά όλα τα παραδείγματα **πολυσύλλαβων** και/ή **σύνθετων** ουδετέρων σε **-ο** που δίνει υπάγονται στο κλιτικό υπόδειγμα «**το σίδερο, του σιδήρου**». Έτσι, λοιπόν, όχι μόνο οι **διδασκόμενοι** αλλά ακόμα και πολλοί **διδάσκοντες** οδηγούνται στο **λανθασμένο συμπέρασμα** ότι **στα προπαροξύτονα πολυσύλλαβα και σύνθετα ουσιαστικά, αρσενικά σε -ος και ουδέτερα σε -ο, ο τόνος στη γενική διατηρείται στην προπαραλήγουσα**. Θα πρέπει, λοιπόν, να λέμε **μορφοτύπου** και όχι **μορφότυπου**.

Αν και ήταν σίγουρο το αποτέλεσμα, μετά την «παρατήρηση», είχαμε κάνει μια μικρή ενδεικτική έρευνα στα δύο μεγάλα γενικά λεξικά της νεοελληνικής. Το αποτέλεσμα (που ξαναδημοσιεύουμε για λόγους πληρότητας) δίνεται στον πίνακα 1, που ακολουθεί, με ένα πλήθος **πολυσύλλαβων** ή **σύνθετων** ουσιαστικών – κυρίως ουδετέρων μια και επρόκειτο για το ουδέτερο «**μορφότυπο**» (οι τύποι που διατηρούν τον τόνο στην προπαραλήγουσα, δηλαδή υπακούουν στον κανόνα, είναι **έντονοι** και **πλαγιογράμματοι**).

Πίνακας 1

	Ονομαστική	Γενική	
		ΛΕΞΙΚΟ Γ.ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ	ΛΕΞ. ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ
1.	ανάτυπο	ανατύπου	ανατύπου
2.	αντίτυπο	αντίτυπου	αντίτυπου & αντιτύπου
3.	διπλότυπο	- ¹	διπλότυπου & διπλοτύπου
4.	λογότυπος	λογοτύπου	λογότυπου
5.	ομοιότυπο	ομοιοτύπου	-
6.	πρωτότυπο	πρωτοτύπου	-
7.	στερεότυπο	στερεοτύπου	-
8.	στιγμιότυπο	στιγμιοτύπου	στιγμιότυπου & στιγμιοτύπου
9.	τηλ(ε)ομοιότυπο	τηλ(ε)ομοιοτύπου	-
10.	τηλέτυπο	τηλετύπου	τηλετύπου
11.	τριπλότυπο	τριπλοτύπου	-
12.	φωτοαντίτυπο	φωτοαντιτύπου	-
13.	φωτοαντίγραφο	φωτοαντιγράφου	φωτοαντίγραφου & φωτοαντιγράφου
14.	αντίκτυπος	αντίκτυπου & ανκίτυπου	αντίκτυπου
15.	γενότυπος	γενοτύπου	-

¹ Η παύλα σημαίνει ότι **δεν αναφέρει ρητά** το αντίστοιχο λεξικό

16.	γονότυπος	γονοτύπου	γονοτύπου & γονότυπου
17.	αγιολόγιο	αγιολογίου	αγιολογίου & αγιολογίου
18.	αναλόγιο	αναλογίου	αναλογίου
19.	ανεμολόγιο	ανεμολογίου	ανεμολογίου
20.	ανθολόγιο	ανθολογίου	ανθολογίου & ανθολογίου
21.	απουσιολόγιο	απουσιολογίου	απουσιολογίου
22.	βαθμολόγιο	βαθμολογίου	βαθμολογίου
23.	δασμολόγιο	δασμολογίου	δασμολογίου
24.	δειγματολόγιο	δειγματολογίου	δειγματολογίου & δειγματολογίου
25.	δημοτολόγιο	δημοτολογίου	δημοτολογίου
26.	διαιτολόγιο	διαιτολογίου	διαιτολογίου
27.	δραματολόγιο	δραματολογίου	δραματολογίου
28.	δρομολόγιο	δρομολογίου	δρομολογίου
29.	εορτολόγιο	εορτολογίου	εορτολογίου
30.	ερωτηματολόγιο	ερωτηματολογίου	ερωτηματολογίου
31.	ημερολόγιο	ημερολογίου	ημερολογίου
32.	θεματολόγιο	θεματολογίου	θεματολογίου
33.	κοστολόγιο	κοστολογίου	κοστολογίου & κοστολογίου
34.	κτηματολόγιο	κτηματολογίου	κτηματολογίου
35.	λεξιλόγιο	λεξιλογίου	λεξιλογίου
36.	λημματολόγιο	λημματολογίου	λημματολογίου
37.	μαθητολόγιο	μαθητολογίου	μαθητολογίου
38.	μισθολόγιο	μισθολογίου	μισθολογίου
39.	αεροδρόμιο	αεροδρομίου	αεροδρομίου
40.	ελικοδρόμιο	ελικοδρομίου	ελικοδρομίου
41.	πεζοδρόμιο	πεζοδρομίου	πεζοδρομίου
42.	ποδηλατοδρόμιο	ποδηλατοδρομίου	ποδηλατοδρομίου
43.	ελαιόκαρπος	ελαιοκάρπου	ελαιοκάρπου
44.	περιθώριο	περιθωρίου	περιθωρίου
45.	υδροχλωρίο	υδροχλωρίου	υδροχλωρίου
46.	φυτώριο	φυτωρίου	φυτώριου & φυτωρίου
47.	αμαξοστάσιο	αμαξοστασίου	αμαξοστάσιου & αμαξοστασίου
48.	αντλιοστάσιο	αντλιοστασίου	αντλιοστασίου
49.	ενοικιοστάσιο	ενοικιοστασίου	ενοικιοστασίου
50.	εργοστάσιο	εργοστασίου	εργοστασίου
51.	εργοτάξιο	εργοταξίου	εργοταξίου
52.	ηλιοστάσιο	ηλιοστασίου	ηλιοστασίου
53.	κλιμακοστάσιο	κλιμακοστασίου	κλιμακοστασίου
54.	μηχανοστάσιο	μηχανοστασίου	μηχανοστασίου
55.	γυροσκόπιο	γυροσκοπίου	γυροσκοπίου
56.	ηλεκτροσκόπιο	ηλεκτροσκοπίου	ηλεκτροσκοπίου
57.	μικροσκόπιο	μικροσκοπίου	μικροσκοπίου
58.	αγκυροβόλιο	αγκυροβολίου	αγκυροβολίου
59.	εμβόλιο	εμβολίου	εμβολίου
60.	βολτόμετρο	βολτομέτρου	βολτομέτρου
61.	ανεμόμετρο	ανεμομέτρου	ανεμόμετρου & ανεμομέτρου
62.	μικρόφωνο	μικροφώνου	μικρόφωνου & μικροφώνου
63.	μεγάφωνο	μεγαφώνου	μεγάφωνου & μεγαφώνου
64.	τηλέφωνο	τηλεφώνου	τηλεφώνου
...

Και βέβαια, όλοι οι τύποι του πίνακα που δεν ακολουθούν τον κανόνα είναι τόσο πολλοί που δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν εξαιρέσεις... Ασφαλώς, δεν βρέθηκε στα δύο λεξικά η ίδια η λέξη «**μορφότυπο**», δεδομένου ότι πρόκειται για ειδικό όρο των Τηλεπικοινωνιών και της Πληροφορικής και μάλιστα νεολογισμό που δημιουργήθηκε/υιοθετήθηκε στα τελευταία χρόνια από τη ΜΟΤΟ² και την συνεργαζόμενη με αυτήν Ομάδα ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1³. (βλέπε και Ορόγραμμα αρ.43) βρέθηκαν, όμως, πολλές πολυσύλλαβες σύνθετες λέξεις με δεύτερο συνθετικό **-τυπο** οι οποίες κατεβάζουν τον τόνο στη γενική και των οποίων την κλίση ακολουθεί και το **μορφότυπο**, που – σημειωτέον – είναι συνθετικό **πολλών** άλλων πολυλεκτικών όρων των δύο τομέων που προαναφέραμε.

Και τι γίνεται με τον κανόνα; Παρ' όλο που δεν μας αρέσει ο διαχωρισμός λέξεων σε «λόγιες» και «λαϊκές» (όλη η Ελληνική

² ΜΟΤΟ: Μόνιμη Ομάδα Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας, Ομάδα Εργασίας της Τεχνικής Επιτροπής "Τηλεπικοινωνίες" (ΤΕ-Τ), Συλλογικό Μέλος της ΕΛΕΤΟ. Λειτουργεί με την ευθύνη και υποστήριξη του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ), στα πλαίσια επίσημης συνεργασίας με τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (ΕΛΟΤ).

³ ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1: Ομάδα Εργασίας 1 "Ορολογία Πληροφορικής" της Τεχνικής Επιτροπής ΕΛΟΤ/ΤΕ48 «Ηλεκτρονική Επεξεργασία Πληροφοριών», του ΕΛΟΤ.

Γλώσσα είναι για όλους τους ανθρώπους, Έλληνες και μη, που την μιλούν ή θέλουν να την διδαχθούν και να την μιλήσουν) θα λέγαμε ότι το κοινό χαρακτηριστικό των ουσιαστικών του πίνακα είναι ότι έχουν «λόγια» σύνθεση ή παραγωγή στην πλειονότητά τους, λοιπόν, ακολουθούν το κλιτικό υπόδειγμα που κατεβάζει τον τόνο στη γενική. *Μερικά*, μόνο, από αυτά (π.χ. **αντίκτυπος**, **ανθολόγιο**) – πιθανότατα λόγω της μεγάλης διάδοσής τους – εμφανίζουν **και** τύπο που διατηρεί τον τόνο στην προπαραλήγουσα.

Πέρα από τη λεξικογραφική έρευνα είναι γεγονός ότι:

Η σύνθεση και η παραγωγή που χρησιμοποιούμε στην Ορολογία είναι – σχεδόν πάντα – «λόγιες»: ακολουθούν περισσότερο την αρχαία παρά τη «λαϊκή» εκδοχή.

Δεν πρόκειται για «**αρχαιολατρεία**» ούτε για «**γλωσσάμντορισμό**» των ανθρώπων που δημιουργούν **σύγχρονους ελληνικούς όρους** στους διάφορους τομείς του επιστητού. Θα το διαπιστώσει κανένας έστω και για λίγο αν **εγκύψει** στο έργο τους.

Ο **περιορισμός** των **όρων** των ειδικών γλωσσών της Ελληνικής **μόνο** στις **λέξεις**, στους **τύπους** και στους **τρόπους** της γλώσσας της καθημερινότητας θα οδηγήσει, κατά τη γνώμη μας, σε **απίσχυση** και **υποβάθμιση** του ελληνικού επιστημονικού λόγου: ενός λόγου ικανού για επακριβή απόδοση ποικίλων εννοιολογικών δυνατοτήτων και διαφορών, λεπτών αποχρώσεων και διαβαθμίσεων και μοναδικής, θα λέγαμε, **περιγραφικής, εμβαθυντικής και προεκτατικής ικανότητας**.

Και για να μην παραβλέψουμε και το **αισθητικό** (εδώ **ακουστικό**) **κριτήριο**, παραθέτουμε αμέσως μια σειρά **πολυλεκτικών τηλεπικοινωνιακών όρων** (από τη Βάση **τηλεπικοινωνιακών όρων TELETERM**) που περιέχουν ως συνθετικό το «**μορφότυπο**» σε γενική πτώση. Δεν έχει παρά να δοκιμάσει ο αναγνώστης την αισθητική του κρίση διαβάζοντας κάθε όρο δύο φορές: μία φορά όπως είναι τονισμένος (δηλαδή με τη γενική **μορφοτύπου**) και μία φορά χωρίς να κατεβεί ο τόνος (δηλαδή με τη γενική **μορφότυπο**):

ασφάλεια μορφοτύπου εγγράφου,
γενικό αναγνωριστικό μορφοτύπου,
γνώρισμα μορφοτύπου εγγράφου,
ελεγκτήρας μορφοτύπου,
ενεργός περιγραφή μορφοτύπου,
ερωτηματολόγιο σταθερού μορφοτύπου,
κατηγορία μορφοτύπου διαμεταφοράς,
κεφαλίδα βασικού μορφοτύπου,
μήνυμα αναζήτησης βραχέος μορφοτύπου,
μήνυμα αναζήτησης επεκταμένου μορφοτύπου,
περιγραφή μορφοτύπου,
προδιαγραφές μορφοτύπου,
προδιαγραφές μορφοτύπου κινδύνου,
προδιαγραφή μορφοτύπου,
πρότυπο μορφοτύπου εγγράφων,
πρότυπο μορφοτύπου εφαρμογής,
σημαία μορφοτύπου μηνύματος,
σύμβαση μορφοτύπου,
σφάλμα μορφοτύπου,
χαρακτήρας ελέγχου μορφοτύπου,
χαρακτήρας μορφοτύπου.

2 Ιστοτόπου ή Ιστοτόπου;

Στο ίδιο θέμα εμπήπει και το ερώτημα που μας τέθηκε, πριν από μερικές μέρες, από τον κ. Αλέκο Ψυμικάκη: αν είναι σωστότερο η γενική του όρου «**ιστότοπος**» να είναι «**ιστότοπου**» και όχι «**ιστότοπου**».

Θέλοντας να διερευνήσουμε λεξικογραφικά αν υπάρχει ιδιαιτερότητα σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα, εκμεταλλευόμενοι και τις ηλεκτρονικές δυνατότητες του Ίντερνετ, συμβουλευτήκαμε το ηλεκτρονικό **αντίστροφο λεξικό** της νεοελληνικής (της υπό την Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Ομάδας). Έτσι, βρήκαμε:

α) με κατάληξη (δεύτερο συνθετικό) **–τόπος** μόνο 1 αρσενικό: η ίδια η λέξη «**τόπος**».

β) με κατάληξη (δεύτερο συνθετικό) **–τόπο** καμιά λέξη

γ) με κατάληξη (δεύτερο συνθετικό) **–τοπο** 6 ουδέτερα: *άτοπο, ιστότοπο, ραδιοϊσότοπο, θαμνότοπο, λιβαδότοπο και στανότοπο.*

δ) με κατάληξη (δεύτερο συνθετικό) **–τοπος** 95 αρσενικά:

Πίνακας 2

αγαθότοπος	θαμνότοπος	παλιότοπος
αγκιναρότοπος	θριαφότοπος	πετρότοπος
αγρίοτοπος	θρασότοπος	πευκότοπος
αλωνότοπος	κακότοπος	πλατανότοπος
αμμότοπος	καλότοπος	πλουσιότοπος
αμπελότοπος	καπνότοπος	πρασότοπος

αμυγδαλότοπος	καρυότοπος	ρηχότοπος
ανθότοπος	καστανότοπος	ροδότοπος
αργαστηρότοπος	καστρότοπος	σημαδότοπος
αρρωστικότοπος	κλεφτότοπος	σιταρότοπος
αχινότοπος	κονακότοπος	σκουπιδότοπος
βαλλότοπος	κοχλιότοπος	σκυλότοπος
βαρβαρότοπος	κρασότοπος	σπιτότοπος
βίοτοπος	κρυότοπος	σταρότοπος
βορβορότοπος	κυνηγότοπος	σταφιδότοπος
βοσκότοπος	λαγκαδότοπος	τζογότοπος
βουνότοπος	λασπότοπος	υγροβίοτοπος
βουρκότοπος	λιβαδότοπος	υγρότοπος
βουρλότοπος	λιμνότοπος	υδροβίοτοπος
βραχότοπος	λουλουδότοπος	φιντανότοπος
βροχότοπος	μαγαζότοπος	φτενότοπος
βρωμότοπος	μανιταρότοπος	φτωχότοπος
γαλερότοπος	μικρότοπος	χαμότοπος
γιδότοπος	ναυτότοπος	χερσότοπος
γκρεμότοπος	νεκρότοπος	χιονότοπος
γρασιδότοπος	νερότοπος	χλωρότοπος
δασότοπος	ξερότοπος	χορότοπος
δεντρότοπος	ονειρότοπος	χορταρότοπος
ελαίοτοπος	παγνότοπος	χωματότοπος
εμότοπος	παιγνιότοπος	ψαρότοπος
ερμητότοπος	παιδότοπος	ψωμότοπος
ζεστότοπος	παιχνιότοπος	

Από τα παραπάνω ευρήματα **γ)** το δύο Λεξικά (Γ.Μπ. και Ιδ.Τρ.) για τα τρία πρώτα προβλέπουν τις γενικές: **ατόπου, ιστόπου, ραδιοϊσότοπου**, ενώ τα υπόλοιπα τρία δεν τα αναφέρουν καν ως λήμματα.

Τα περισσότερα από τα ευρήματα **δ)** του παραπάνω Πίνακα 2 **δεν περιλαμβάνονται ούτε ως λήμματα** στα δύο Λεξικά (Γ.Μπ. και Ιδ.Τρ.).

Για όσα από αυτά περιλαμβάνει, το Λεξικό Ιδ.Τρ. (ακόμα και για τα λόγια σύνθεσης) δεν προβλέπει κατέβασμα του τόνου στη γενική, ενώ το Λεξικό Γ.Μπ. προβλέπει κατέβασμα του τόνου για μερικά από τα λόγια σύνθεσης π.χ. **βιοτόπου, υγροτόπου** ενώ για άλλα δεν προβλέπει π.χ. **υγροβίοτοπου**.

Συνοψίζοντας, όπως προκύπτει από τα παραπάνω το ευρύτατης διάδοσης δεύτερο συνθετικό **-τοπος** έχει δώσει (και δίνει) πάρα πολλά «λαϊκής» κατηγορίας σύνθετα ουσιαστικά, ενώ πολύ λιγότερα στην επιστημονική ορολογία. Αυτό δημιουργεί την ψευδή εντύπωση ανάγκης «ειδικής μεταχείρισης» των ουσιαστικών αυτών στην όλη προβληματική που εκθέσαμε παραπάνω με αφορμή το «μορφότυπο». Κατά την άποψή μας, η ευρύτατη διάδοση και χρήση τέτοιων ουσιαστικών (με δεύτερο συνθετικό **-τόπος**) κάνει επιτρεπτή, στην περίπτωση του όρου «**ιστότοπος**», την ύπαρξη και χρήση και των δύο τύπων: **ιστοτόπου** και **ιστότοπου**. Μπορούμε δηλαδή να το εντάξουμε στα λίγα εκείνα του Πίνακα 1 που έχουν και τους δύο τύπους. **Στην Ορολογία, όμως, προτιμούμε τον πρώτο από αυτούς.**

Και κλείνουμε, επικαλούμενοι και στην περίπτωση αυτή το αισθητικό (ακουστικό) κριτήριο κατά τη χρήση του όρου **ιστότοπος** ως **συνθετικού** άλλων πολυλεκτικών συμπλοκών όρων όπως:

υπεύθυνος ιστοτόπου, υπεύθυνος περιεχομένου ιστοτόπου, υπεύθυνος κατάστρωσης ιστοτόπου, πληροφορίες ιστοτόπου, σελίδες ιστοτόπου κ.ά.

K.B.

Αλιεύματα

1. Στην Οδηγία 85/374/EOK για την «**ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων**», αναφέρεται η «**αρχή της ευθύνης άνευ πταίσματος**» του παραγωγού (**liability without fault**).

Η παραπάνω Οδηγία (και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις της) αντιμετωπίζει θέματα ευθύνης των παραγωγών/ επιχειρήσεων για ζημία (βλάβη της υγείας, ζημία της περιουσίας ή των συμφερόντων του καταναλωτή) από ελαττωματικά προϊόντα. Καθορίζει το ποιος ευθύνεται/ ποιος έχει την αντικειμενική ευθύνη (responsabilità oggettiva).

Γι αυτό θα πρέπει να αναφερθούμε σε «**ευθύνη για ζημία από ελαττωματικά προϊόντα**» και «**αρχή της αντικειμενικής ευθύνης**».

2. Σε κανονισμούς της ΕΕ με στόχο την πληροφόρηση του καταναλωτή για τα αλιευτικά προϊόντα συναντήσαμε «**ποικιλία**»

όρων.

Στη συνθήκη ίδρυσης της ΕΟΚ (Άρθρο 32) στην οργάνωση της κοινής αγοράς για τον τομέα **Γεωργία** (Agriculture), περιλαμβάνεται και η **Αλιεία** (Fisheries). Στον ορισμό των **γεωργικών προϊόντων** (agricultural products) περιλαμβάνονται τα **αγροτικά** (products of the soil), **κτηνοτροφικά** (stockfarming) και **αλιευτικά** (fishery products) προϊόντα. Έχει επικρατήσει όμως η διάκριση σε γεωργικά προϊόντα (δηλαδή αγροτικά και κτηνοτροφικά) και αλιευτικά προϊόντα

Αλιευτικά προϊόντα ή **αλιεύματα** (ορθότερο) είναι τα προϊόντα του ζωικού βασιλείου της θαλάσσης και των γλυκών νερών. Περιλαμβάνονται και τα **προϊόντα των υδατοκαλλιέργειών** (aquaculture) που εκτρέφονται υπό ελεγχόμενες συνθήκες. Πολλές φορές όμως, αναφέρονται χωριστά αλιευτικά προϊόντα και προϊόντα υδατοκαλλιέργειας

Στα **αλιεύματα** περιλαμβάνονται τα **ψάρια**, τα **μαλακόστρακα** (crustaceans) και τα **μαλάκια** (molluscs). Τα μαλακόστρακα ανήκουν στην κατηγορία των καρκινοειδών και περιλαμβάνουν **καβούρια**, **αστακούς** και **γαρίδες**. Στα μαλάκια περιλαμβάνονται **κοχιλίες**, **πεταλίδες**, **μύδια**, **στρείδια**, **καλαμάρια** και **χαπαόδια**

Η υδατοκαλλιέργεια γίνεται σε θαλάσσια-αλμυρά ύδατα, στη θάλασσα ή σε λιμνοθάλασσες /**θαλασσοκαλλιέργεια** (sea farming, mariculture or salt water aquaculture) και σε γλυκά νερά /λίμνες, ποτάμια/ (inland water).

Η υδατοκαλλιέργεια για την παραγωγή ψαριών είναι η **ιχθυοκαλλιέργεια** (fishfarming).

Τα ψάρια είναι τα **ζώντα** (live) ψάρια και τα **νωπά** (fresh)/ **κατεψυγμένα** (frozen)/ **αποξηραμένα** (dried)/ **αλίπαστα** (salted) / **σε άλμη** (in brine) ή **ξηρής αλιπάστωσης** (dried salted) ψάρια.

I.Σ.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ⁴ έλα κι εσύ

1 θερμοπιεστική βόμβα

Θερμοπιεστική βόμβα είναι η απόδοση που υιοθετήθηκε από το ΓΕΣΥ- για τον όρο της ευρωπαϊκής τράπεζας όρων Eurodicautom **thermobaric bomb**

{= *penetrating warhead filled with an advanced explosive that, when detonated, generates higher sustained blast pressures in confined spaces such as tunnels and underground facilities.*

Note - The term "thermobaric" is derived from the effects of temperature (the Greek word "therme" means "heat") and pressure (the Greek word "baros" means "pressure") on the target.

2 Απόδοση όρων του σύγχρονου θεάτρου

Το ΓΕΣΥ εξέτασε πρόσφατα την απόδοση ορισμένων όρων του σύγχρονου θεάτρου των οποίων δεν έχουν καθιερωθεί ελληνικές αποδόσεις:

devised theatre = **επινοητικό θέατρο, θέατρο της επινόησης,**

perform = **εκτελώ, επιτελώ, θεατρίζω, πραξιποιώ,,**

performance = **εκτέλεση, επιτέλεση, θεατρισμός, πραξιποιία, παράσταση,**

performer = **εκτελεστής, επιτελεστής, θεατριστής, πραξιποιός,**

performing = **εκτελεστικός, επιτελεστικός, θεατριστικός, πραξιποιητικός, παραστασιακός.**

Δίνοντας, συνοπτικά, και το σχετικό σκεπτικό καθεμιάς από τις παραπάνω προτάσεις καλούμε και τους αναγνώστες του «Ο» που θέλουν να συμβάλουν να δηλώσουν τεκμηριωμένα την επιλογή τους από τις προτεινόμενες αποδόσεις.

Σκεπτικό για τις προτάσεις ελληνικής απόδοσης των όρων perform, performance, performer, performing

{Βοηθητικός ορισμός από το ηλεκτρονικό λεξικό Webster's:

performance art : *a collaborative art form originating in the 1970s as a fusion of several artistic media, as painting, film, video, music, drama, and dance, and deriving in part from the 1960s performance happenings.*

Με δεδομένους τους όρους: **υποκρίνομαι – υποδύομαι** ρόλο, **υποκριτική** και **ηθοποιός** (που έχουν καθιερωθεί⁵ για τις κλασικές

θεατρικές έννοιες) **από τους οποίους πρέπει να ξεχωρίζουν**, προτείνονται οι **όροι**:

α. εκτελώ (θεατρικά), (θεατρική) **εκτέλεση**, (θεατρικός) **εκτελεστής, εκτελεστικός**

ή εναλλακτικά:

εκτελώ (υποκριτικά), (υποκριτική) **εκτέλεση**, (υποκριτικός) **εκτελεστής**

Σημειώνεται ότι τη μουσική χρησιμοποιούνται ήδη οι όροι: **εκτελώ** μουσικό κομμάτι, (μουσική) **εκτέλεση**, (μουσικός) **εκτελεστής**)

β. επιτελώ (θεατρικά), (θεατρική) **επιτέλεση**, (θεατρικός) **επιτελεστής, επιτελεστικός**

γ. θεατρίζω, θεατρισμός, θεατριστής⁶

Αρκατάσταση της **πρωταρχικής σημασίας** αυτών των αρχαιοελληνικών όρων που ήταν συνώνυμοι, αντίστοιχα, των **παριστάνω επί σκηνής, θεατρική παράσταση/επίδειξη, ηθοποιός/υποκριτής**, πριν οι δύο πρώτοι από αυτούς χρησιμοποιηθούν με την κακή σημασία: **διαπομπεύω** (χλευάζω δημοσίως), **διαπόμπευση**.

δ. πραξιποιώ, πραξιποιία – πραξιποίηση, πραξιποιός, πραξιποιητικός

Κατ' αναλογίαν προς το **ηθοποιός** ο οποίος **ποιεί ήθος**: παριστάνει (υποδύεται) ρόλο (χαρακτήρα). Εδώ πρόκειται για εκτέλεση διάφορων **πράξεων τέχνης** (υποκριτική, χορός, τραγούδι, μουσική, ζωγραφική κ.ά.)

3 Και για όλους τους «κινδύνους» έφτασε η «κινδυνική»...

Το ερώτημα ήρθε από τη μεταφραστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

CINDYNIQUES : *Nom Feminin Ensemble des sciences et des techniques qui etudient les risques (naturels, technologiques, domestiques,...) et leurs preventions.*

Άλλες πληροφορίες:

«*Jean-Luc Wybo is the author of "Introduction aux Cindyniques" (ESKA eds., in French). This book gives an overview of a new scientific domain: Cindynics, whose aim is to develop an holistic approach of risk assessment and management, by bridging the gaps between engineering and social sciences and between researchers and practitioners. The word Cindynics comes from the Greek word Kindunos, which means danger. His main research interests are organizational learning and decision support in risk management.*».

Το ΓΕΣΥ εξέτασε διάφορες προτεινόμενες αποδόσεις για το όνομα του νέου επιστημονικού κλάδου και κατέληξε στις παρακάτω τρεις αποδόσεις που θέτει και υπό την κρίση των αναγνώστων του «Ο»:

(κίνδυνος → κινδυνικός) → **κινδυνική** (το επίθ. κινδυνικός σήμερα δεν υπάρχει)

(κίνδυνος+ -λογία) → **κινδυνολογία**

(κίνδυνος → κινδυνεύω) → **κινδυνευτική**

K.B.

“ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ”

Το “Ορόγραμμα” είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

B. A. Φιλόπουλος
Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ

Σύνταξη:

K. Βαλεοντής
M. Καρδούλη
A. Παπαναστασίου
B.A. Φιλόπουλος

Τηλέφωνα:

πρωί: 010-6118986

εσπέρα: 010-8042313, 010-8619521

Τηλεμοιότυπο: 010-8068299, 010-8042385

Ηλ. Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος Ιντερνετ: http://sr.ee.teiath.gr/orogramma.htm

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του “Ο” συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του “Ο” με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

⁴ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

⁵ Υπάρχουν στα γνωστά σημερινά Λεξικά (Μπαμπινιώτη, Ιδρ. Τριανταφυλλίδη, Μείζον κτλ.)

⁶ Μέγα Λεξικόν Όλης της Ελληνικής Γλώσσας – Δ. Δημητράκου